

PÄÄSTEAMET
Estonian Rescue Board

UPPUNUTEGA VEEÕNNETUSED, 2016

Koostaja:

Erko Oidersalu, PÄA arendusosakond, analüütik

TALLINN
Veebruar 2017

SISUKORD

Sisukord.....	2
Metoodika	2
KOKKUVÕTE	3
Sissejuhatus	4
1 UPPUNUTE LEIDMISKOHAD	5
2 UPPUMISE AEG	8
3 UPPUNU ISIK: SUGU, VANUS, EMAKEEL.....	11
4 UPPUMISELE EELNENUD TEGEVUS	14
5 ALKOHOLIJOOVE.....	15
6 MUUD ASJAOLUD	17
Tagasiside.....	18

METOODIKA

Analüüsi eesmärgiks on anda ülevaade 2016. aasta jooksul aset leidnud uppumissurmade kohta. Eraldi on vaadeldud suveperioodi sündmuseid.

Vaadeldud on andmeid veeõnnetuste kohta, kus tehti kõne hädaabi numbrile või Merevalvekeskusele (JRCC). Võimaluse korral on arvesse võetud uppumise aega, kui seda välja selgitada ei õnnestunud, siis on arvestatud aeg, millal uppumisest teavitati või uppunu leiti, kuna konkreetset uppumise aega on sageli keeruline tuvastada. Sündmuste olulisemaid näitajaid on võrreldud eelnevate aastate ja perioodidega.

Ülevaate koostamisel on kasutatud järgmisi allikaid: PPA poolt sündmuskohal koostatud uppunute andmekaardid ja faabulad, päästeinfosüsteemi andmestikus PÄVIS kirjeldatud päästjate osalusega sündmused (SOS väljakutse liik- „Inimene kadunud veekogul“, „Inimesed uppumisohus“, „Leitud uppunu“, „Õnnetus veekogul“, „Uppumine“) ning EKEI ekspertiisitulemusi veeõnnetustes hukkunute kohta.

Antud 2016. aasta „Uppunutega veeõnnetused“ koostamisel on kasutatud Helina Uku koostatud „2013. aasta uppunute analüüs“, „Uppunutega veeõnnetused, 2014“, „Uppunutega veeõnnetused, 2015.“

KOKKUVÕTE

- 2016. aastal uppus Eestis keskmiselt 3,5 inimest 100 000 elaniku kohta.
- Suvekuudel uppunute arv on peaaegu 4 korda väiksem kui külmal perioodil uppunute arv.
- Uppunute arv suurenes enim siseveekogudes uppunute arvelt.
- Iga kolmas inimene uppus järves.
- 2016. aastal uppus igas Eesti maakonnas vähemalt üks inimene.
- Peaaegu pooled uppumissurmad leidsid aset Lõuna päästkeskuse tegevuspiirkonnas.
- Naiste uppumiste osatähtsus suurenes 2. aastat järjest.
- Uppunud naiste aritmeetiline keskmine vanus oli 20 aastat kõrgem kui meestel.
- 2016. aastal ei uppunud ühtegi last.
- Nagu ka 2015. aastal oli iga viies uppunu kalamees.
- Teadaolevalt olid alkoholijoobes 43% uppunutest – meestest olid alkoholijoobes pooled.

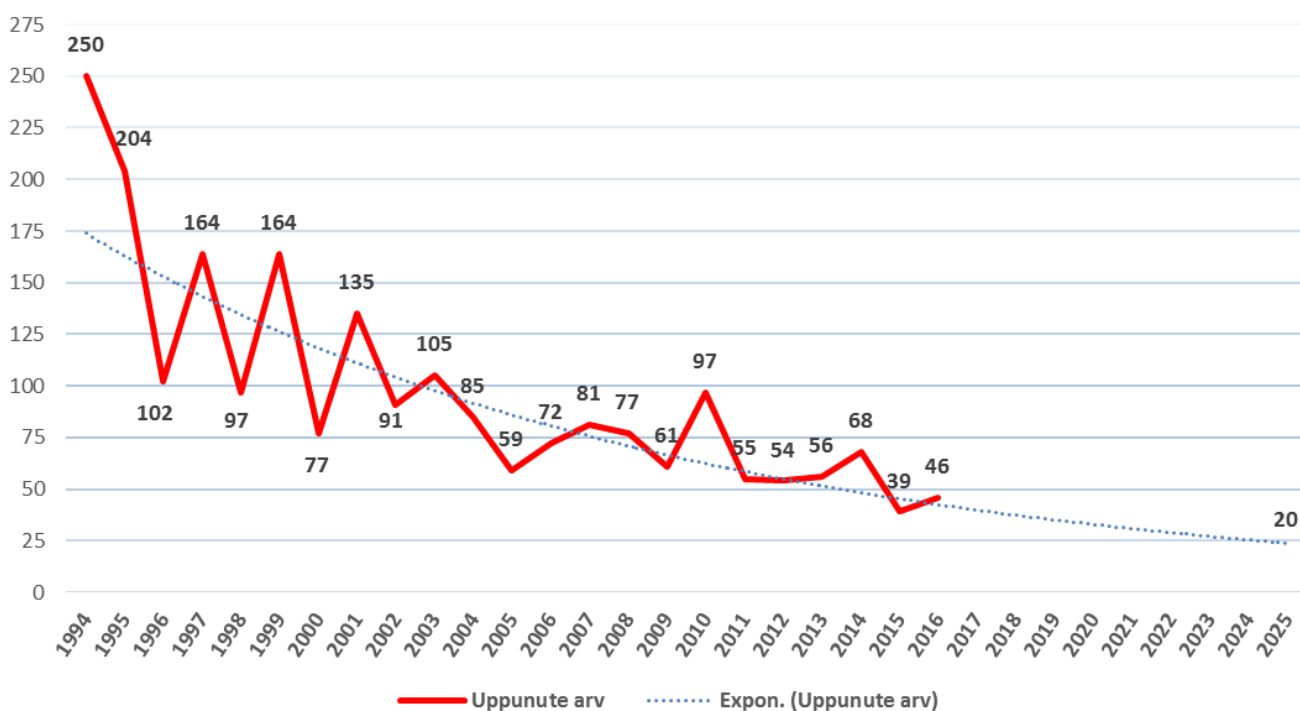
SISSEJUHATUS

2016. aastal uppus¹ Eesti 46 inimest (joonis 1), nendest 34 (74%) siseveekogudes ning 8 mere ja piiriveekogus ning 4 inimest uppus vannis.

Võrreldes eelmise (2015) aastaga uppus 7 (18%²) inimest rohkem. Kõige suurem tõus (70%- võrreldes 2015. aastaga) oli siseveekogudes uppunute arvelt, kus uppus 14 inimest rohkem kui 2015. aastal, samas vähenes mere ja piiriveekogudes uppunute arv 7 (29%) inimese võrra. Vannis uppunuid oli mõlemal 2015. ja 2016. aastal 4.

2016. aasta suvekuudel (juuni-juuli-august) uppus 10 inimest, mis on 3 inimest vähem kui aastal 2015.

Kõige enam kaotati elu järvevees - 14, millele järgnesid jõed 9 uppumisega, meri ja tiigid röövisid mõlemad 6 inimelu.

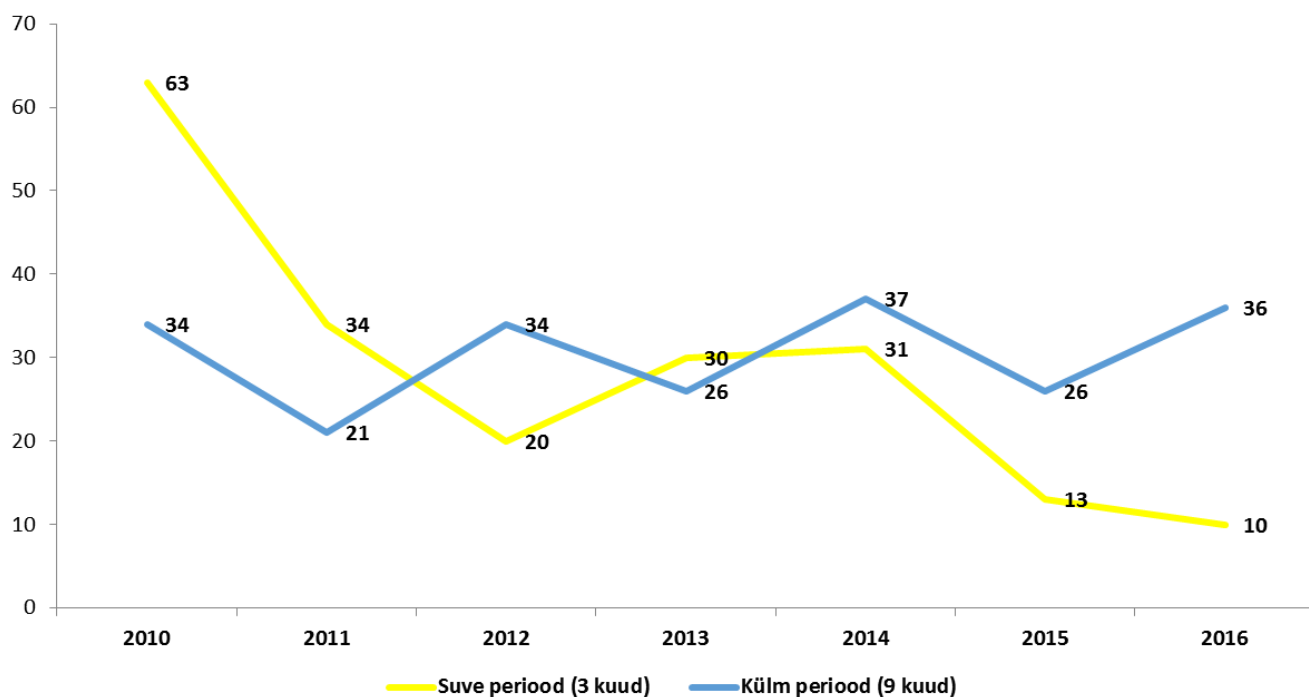

Joonis 1 Uppunute arv 1994-2016 ja strateegiline eesmärk aastaks 2025

¹ Definitsioon: vees uppunu on inimene, kes hukkub õnnetuse tagajärjel vee alla vajumise ja lämbumise tagajärjel kohe või kuni 30 päeva jooksul sündmuse toimumisest. Definitsioon lähtub eelkõige uppumisest kui surma põhjusest. Vees uppumine võib olla seotud nii tahtmatult põhjustatud sündmusega kui olla teadlikult asetleidnud riskikäitumise tagajärg. Samuti loetakse vees uppunuks inimene, kelle vette kukkumise või hüppamise tagajärjel saadud kehavigastusele järgneb surm. Arvestusse lisatakse ka sündmused, mis leiavad aset väljaspool veekogusid, näiteks basseinid, vannid jm. Andmete hulka arvestatakse ka välismaalastega asetleidnud sündmused, s.o kõik Eesti territooriumil vees uppunud inimesed, sõltumata kodakondsusest ja elukohariigist.

² Positiivsed arengud ja negatiivsed arengud

Suvekuudel uppunute arv on peaaegu 4 korda väiksem kui külmal perioodil uppunute arv (joonis 2). 2015. aastal uppus iga kolmas inimene suveperioodil.

Joonis 2 Uppunute arv periooditi, aastatel 2010-2016

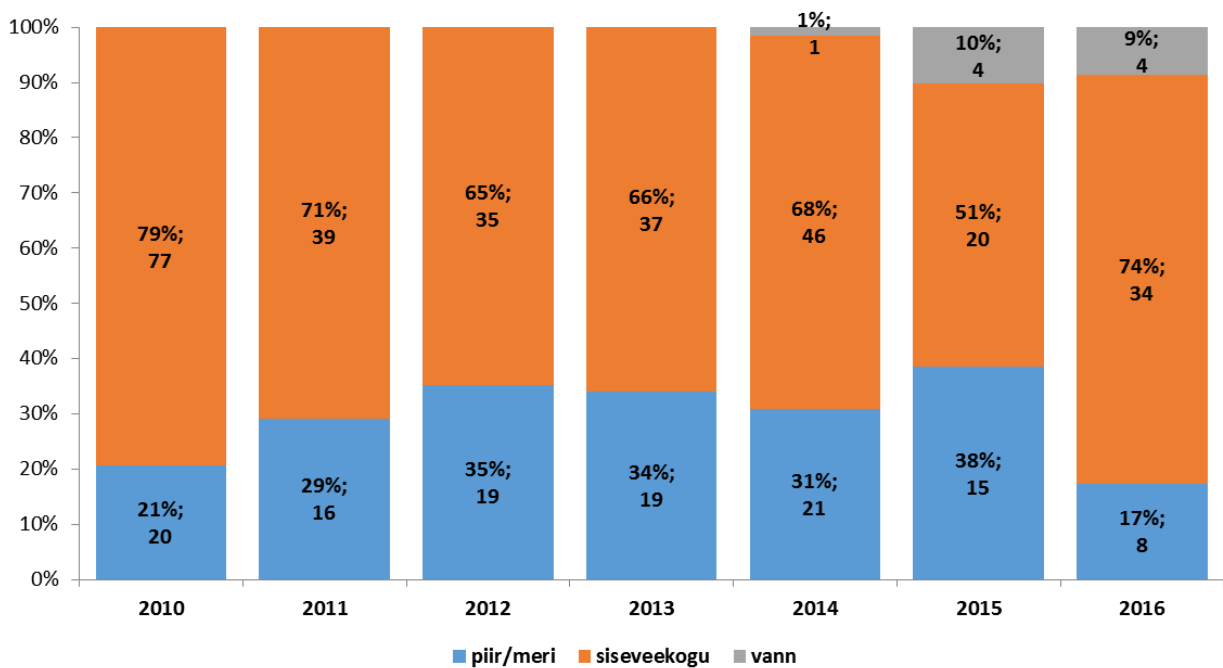
46% (21) uppunutest leiti Lõuna päästekeskuse tegevuspiirkonnast, maakondadest leidis kõige rohkem uppumisi aset Harju maakonnas (7) ja Põlva maakonnas (6).

2016 on aasta, kus igas Eesti maakonnas leidis aset uppumissurm.

1 UPPUNUTE LEIDMISKOHAD

2016. aasta aset leidnud uppumistest 74% (34) leidis aset siseveekogudes, võrreldes aasta (2015) siseveekogudes uppunute osatähtsusega - 51% on toimunud suur tõus siseveekogudes hukkunute osatähtsuses (joonis 3).

Mere ja piiri veekogudes uppus 8 inimest, mis on väikseim uppumiste arv (sh ka osakaal koguarvust) alates 2010. aastast.

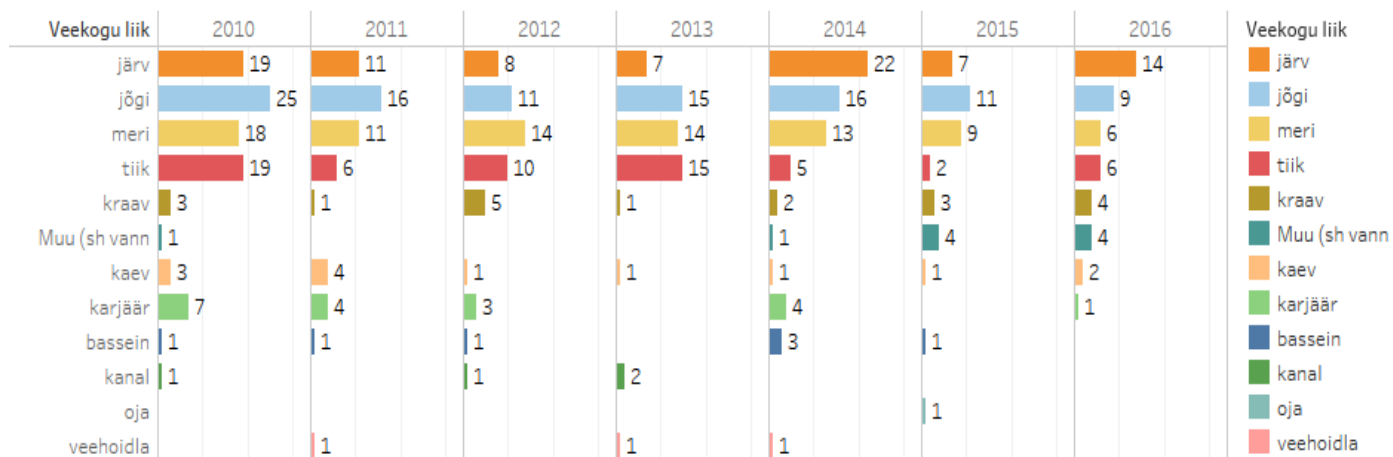

Joonis 3. Uppumise koht, arv ja osatähtsus, aastatel 2010-2016

Enim on uppumisi aset leidnud järvedes - 14 ehk 30% uppunutest (joonis 4).

Jõgedes uppunute arv on vähenenud alates aastast 2014, kui leidis aset 16 uppumissurma, 2016. aastal – 9. Merevette uppunute arv on vähenenud alates 2013. aastast (14), 2016. aastal jättis elu merevetesse 6 inimest, samapalju inimeselusi röövisid ka tiigid.

veekogu liik

Joonis 4. Uppumised veekogu liigi lõikes, aastatel 2010-2016

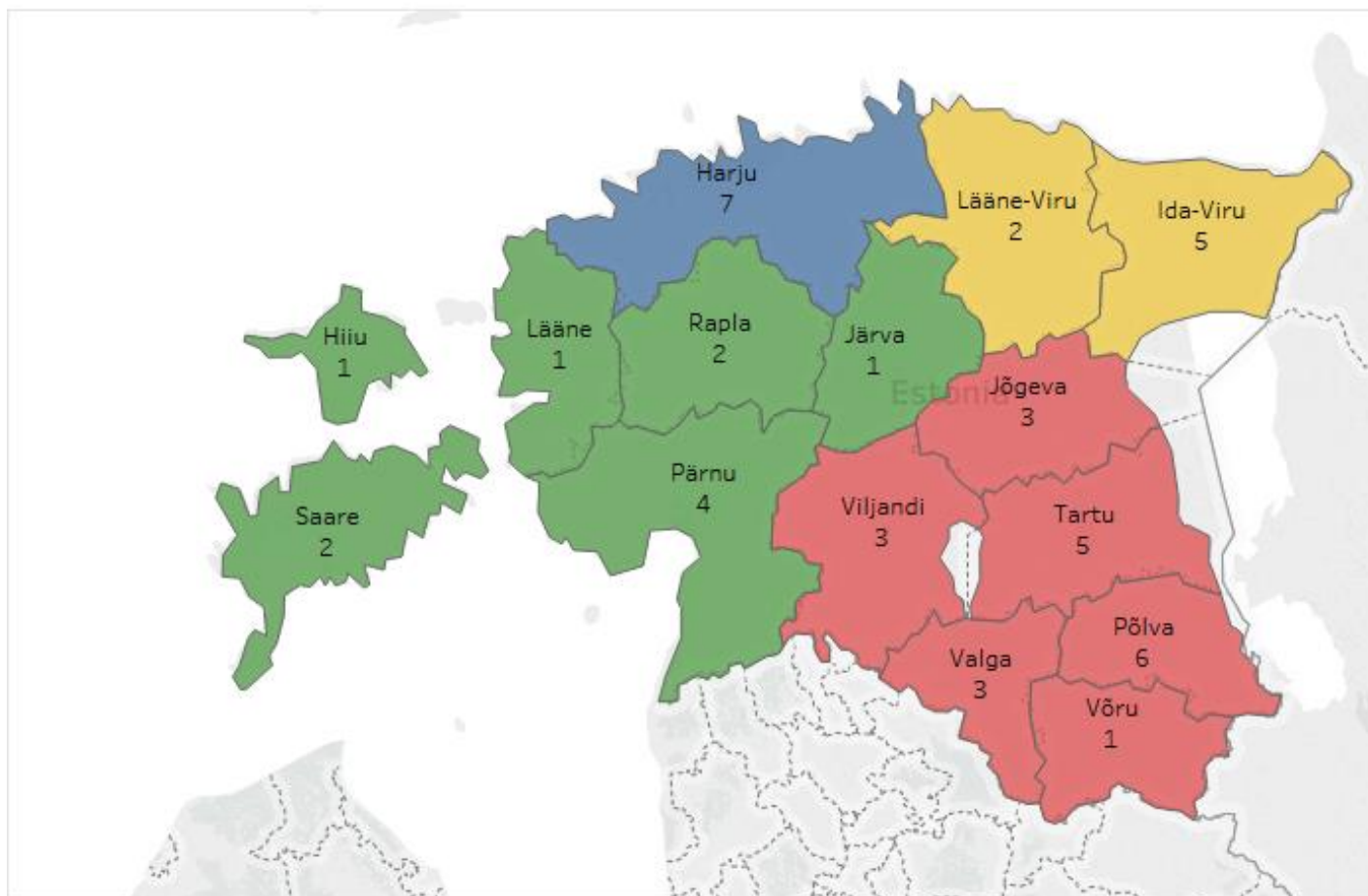
2016. aastal uppusid 3 inimest järvedesse Põlva- ja Harjumaal ning 3 inimest jõeveesse Tartumaal.

Kui vaadelda aastatel 2010-2016 uppunud kokku maakondlikult on enim uppumissurmi aset leidnud jõgedes - Ida-Virumaal, Tartumaal, Jõgevamaal ja Raplamaal. Järgneb järvedes uppumised, mida on enim aset leidnud

Viljandimaal, Valgamaal, Põlvamaal ja Järvamaal. Merevetes enim uppumisi on aset leidnud Harjumaal, Pärnumaal, Saaremaal, Hiiumaal ja Läänemaal. Maakondadest on tiikides uppunud kõige rohkem Võrumaal ja Lääne-Virumaal.

2016 on aasta, kus igas Eesti maakonnas leidis aset uppumissurm. Kõige enam inimesi uppus Harjumaal (7 ehk 15%) ja Põlvamaal (6 ehk 13%). 5 uppumist leidis aset nii Ida-Virumaal kui ka Tartumaal (joonis 5).

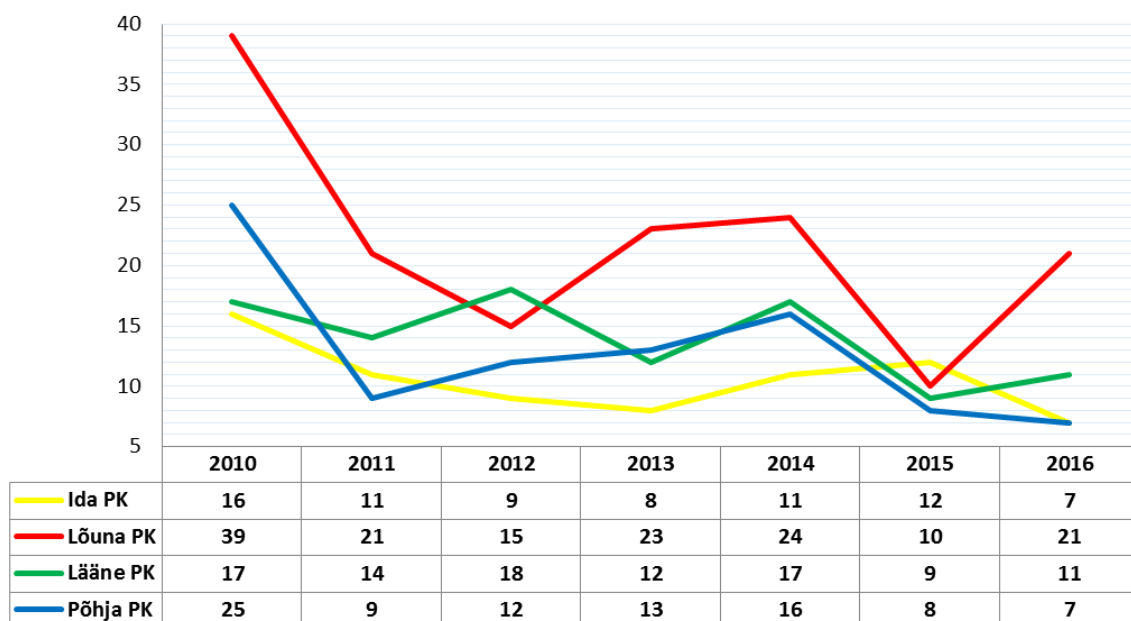
kaart 2016. aasta uppunud

Joonis 5. Uppunud maakondade lõikes 2016. aastal

Päästekeskuste tegevuspiirkondade lõikes on enim uppunud Lõuna tegevuspiirkonnas 21 ehk 46% (2015. aastal oli Lõuna PK-s uppunuid 10 ehk 26%). Teine päästepiirkond kus uppumiste arv suurenes võrreldes 2015. aastaga on Lääne PK, kelle tegevuspiirkonnas leidis aset 11 ehk 24% (2015. aastal 9 ehk 23%) uppumist. **Uppunute arvu suutsid vähendada Põhja ja Ida päästekeskus**, kus mõlemas uppus 7 (15% koguarvust) inimest (2015. aastal vastavalt Idas 12 ehk 31% ja Põhjas 8 ehk 21%) (joonis 6). Idas PK vähenes uppumisi nii piiri ja mere veekogudes kui ka siseveekogudes. Põhja PK vähenes uppunute arv peamiselt meres uppunute ja vannides uppunute arvelt, samas tõusis siseveekogudes uppumiste arv.

Vaadeldes päästekeskusi siseveekogus uppunute arvuga on kõige vähem uppumisi aset leidnud Ida PK – 2 uppumist, Põhja PK - 6 ja Lääne PK – 7, kõige rohkem siseveekogudes uppumisi toimus Lõuna PK tegevuspiirkonnas -19.

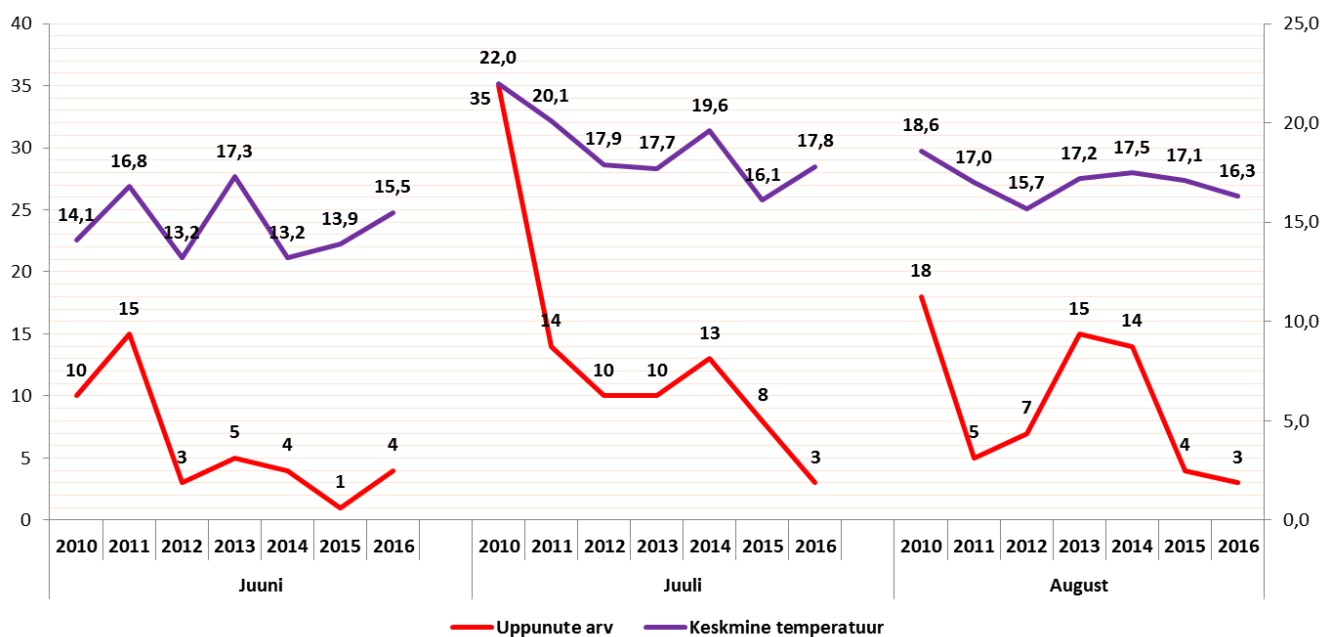
Joonis 6. Uppunud päästekeskuste lõikes, aastatel 2010-2016

2016. aastal uppus Eestis keskmiselt 3,5 (koos vannidega) inimest 100 000 elaniku kohta, eelmine 2015. aastal 2,97 ning 2014. aastal 5,17.

Suurim antud näitaja keskuste lõikes oli Lõuna PK (6,63) ja Lääne PK (5,11), alla riikliku keskmise olid näitajad Ida PK (3,4) ja Põhja PK (1,21).

2 UPPUMISE AEG

Ilmateenistuse andmetel oli 2016. aasta Eesti keskmisena normist veidi soojem ja sajusem. Keskmine temperatuur oli juunis ja juulis kõrgem kui 2015. aastal. Suve keskmine õhutemperatuur oli 16,5 °C (2015. aastal 15,7 °C). August ja juuni olid sajusemad kui varasemate aastate keskmine. Suvekuudel õhutemperatuuri ja uppunute arvu vaheline seos on joonisel 8.

Joonis 8. Uppunute arv ja õhutemperatuur suvekuudel, 2010-2016

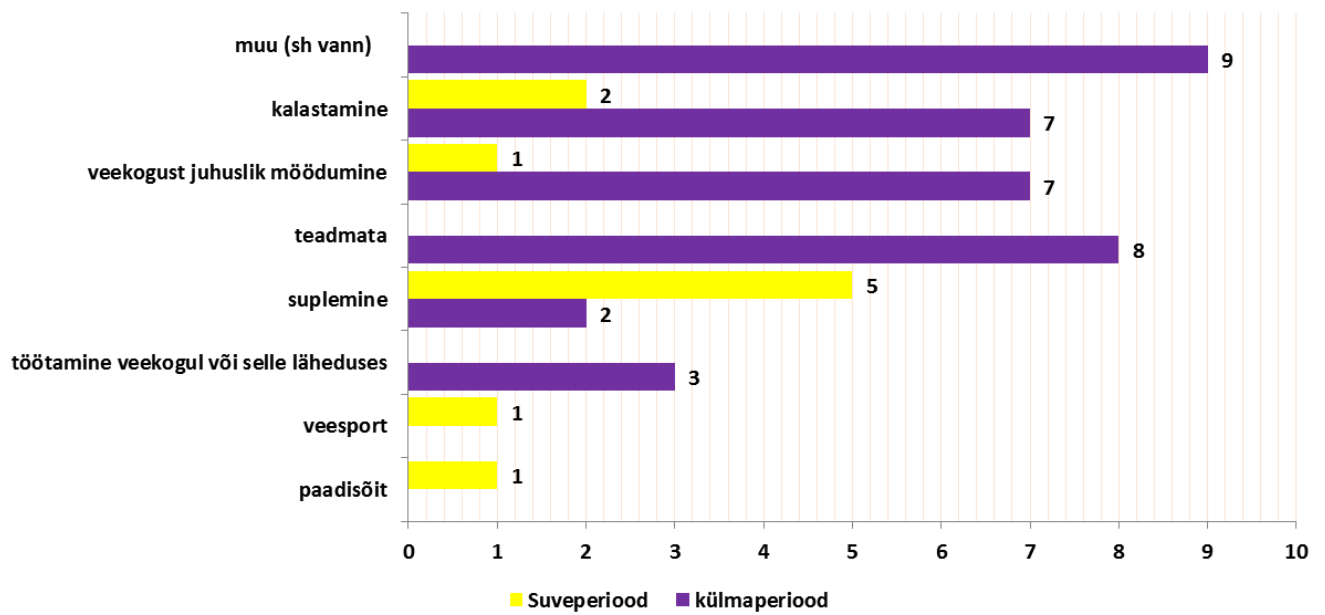
Suveperioodil uppus kokku 10 inimest, mida on eelmise (2015) aastaga võrreldes **23%** vähem. Aastal 2014 oli rekordiliselt vähe uppunuid, kuid suvekuudel uppus ikkagi rohkem inimesi kui 2016. aastal. Peamise uppumisele eelneva tegevusena 5 inimest suples (2015 aastal 7), 2 tegelesid kalastamisega.

Kevadperioodil (märts-aprill-mai) uppus kokku 20 inimest, mis on **186%** rohkem kui 2015. aastal, kui leidis aset 7 uppumist. 2016. aasta kevad uppumiste arvult sarnane 2014 aasta kevadega. Peamine uppumistele eelnev tegevus oli juhuslikult veekogust möödumine, mis sai saatuslikuks 5 inimesele. 3 inimest uppus kala püüdmisel. Väga suurel osal uppumistest on eelnev tegevus teadmata.

Sügisperioodil (september-oktoober-november) uppus kokku 8 inimest vähenemine võrreldes 2015 aastaga **33%**. Peamiste põhjustena oli juhuslik möödumine veekogust - 2 ja töötamine veekogu lähistel - 2.

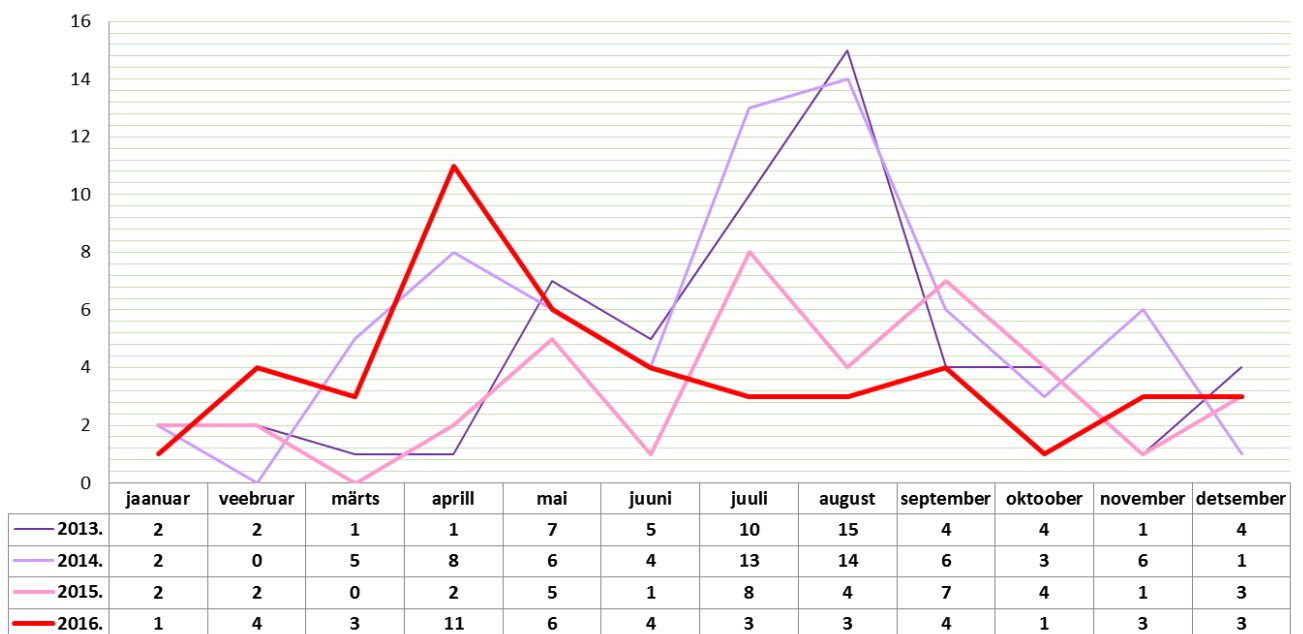
Talveperioodil (detsember-jaanuar-veebruar) uppus kokku 8 inimest nagu ka sügisperioodil. Peamised uppumisele eelnevad tegevused olid kalastamine jäält- 3 ja vanni võtmine- 2.

Külma perioodil (kevad-sügis-talv) peamised uppumisele eelnevad tegevused olid: kalastamine- 7 (sh kalastamine jäält 6) ja juhuslik möödumine veekogust- 7, vanni võtmine- 4, veekogu läheduses töötamine- 3 ja suplemine- 2. Suurel hulgal uppumistel on jäänud teadmata inimese eelnev tegevus (joonis 9).

Joonis 9. Külma- ja suveperioodi uppunute võrdlus uppumisele eelnenud tegevuse lõikes, 2016. aastal

Viimaste aastatel (2015 ja 2016) on kõige rohkem uppumisi aset leidnud kevadel –aprillis-mais ja sügisel –septembris ning suvel juulis (joonis 10). Varasematel aastatel 2013 ja 2014 on uppumised suvekuudel konkurentsitud kõige kõrgemad võrreldes teiste kuudega.

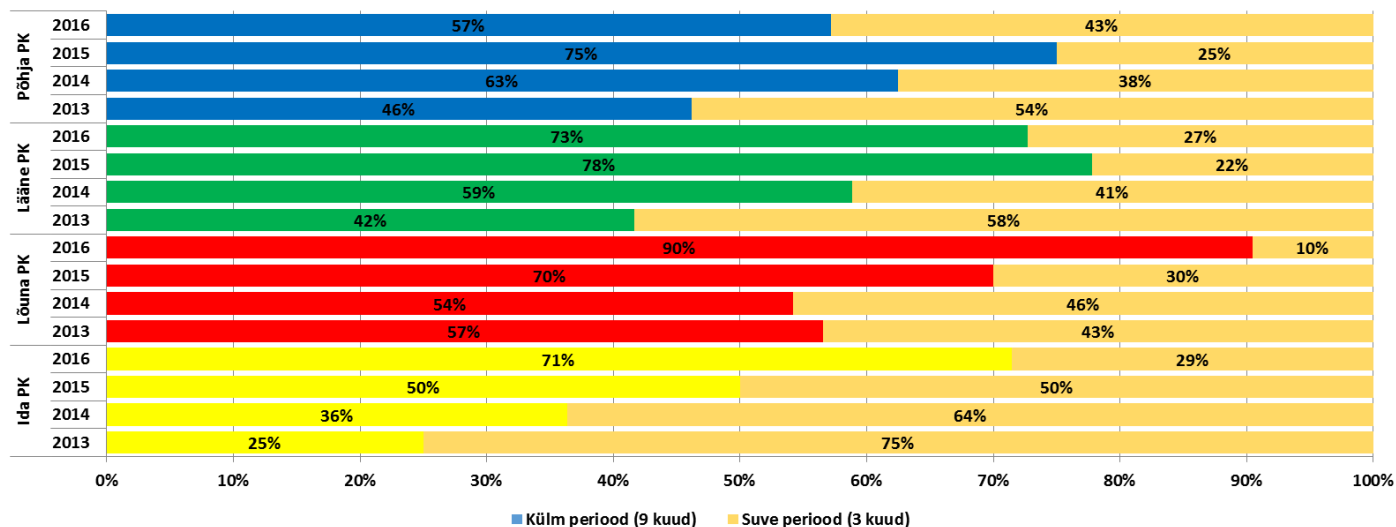

Joonis.10. Uppunute arv aastate kokkuvõttes ning kuude lõikes, aastatel 2013-2016

Alates 2013. aastast on suvekuudel uppunute osakaal järk-järgult vähenenud. 2016. aastal uppus suveperioodil 10 inimest moodustades 22% kõigist uppunutest ehk iga viies uppunu. Kõige suurem suvel uppunute osakaal on Põhja PK, kus 43% uppumisi leiab aset suvekuudel. Kõige vähem Lõuna PK moodustades 10% piirkonna uppunutest (joonis 7).

Ida päästkeskuse tegevuspiirkonnas ei leidnud aset ühetegi uppumist suvekuudel siseveekogudes. Põhja, Lõuna Ja Lääne PK tegevuspiirkondades oli suvekuudel siseveekogudes 2 uppumist.

Suveperioodil leidis aset pooled mere ja piiriveekogude uppumistest.

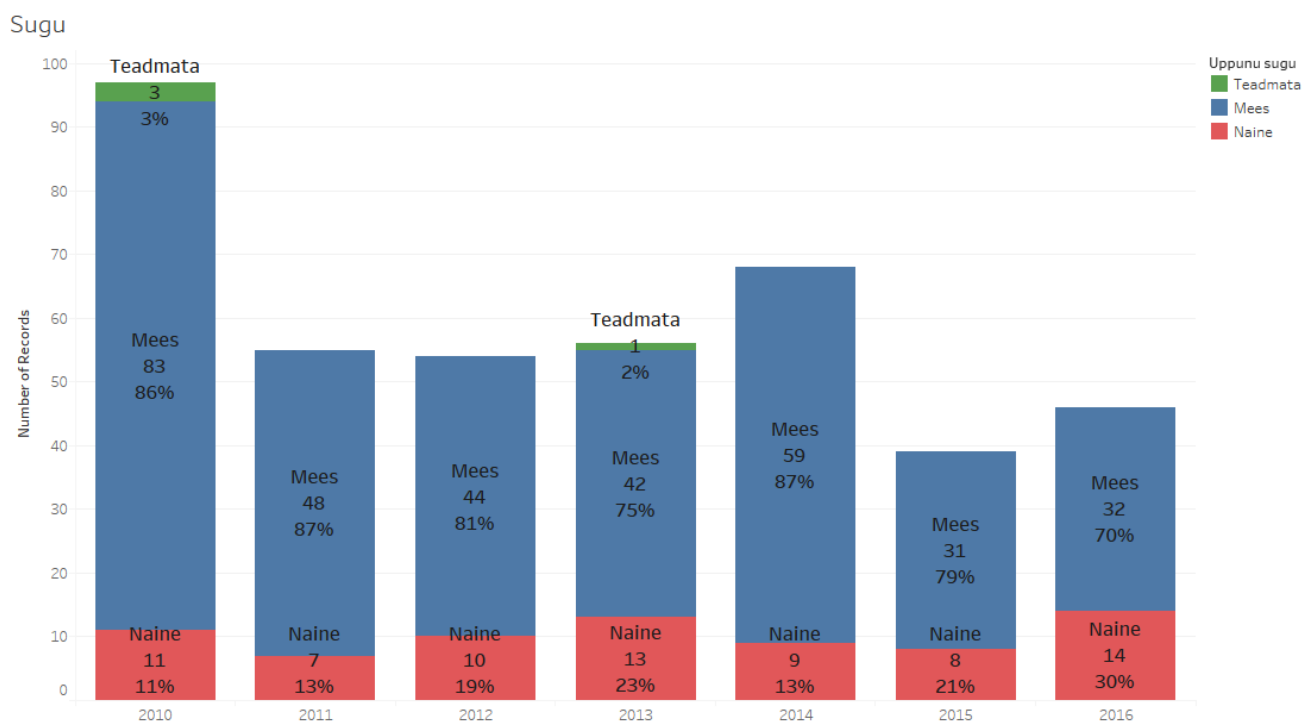

Joonis 7. Uppunute osatähtsus keskuste lõikes, aastatel 2013-2016

3 UPPUNU ISIK: SUGU, VANUS, EMAKEEL

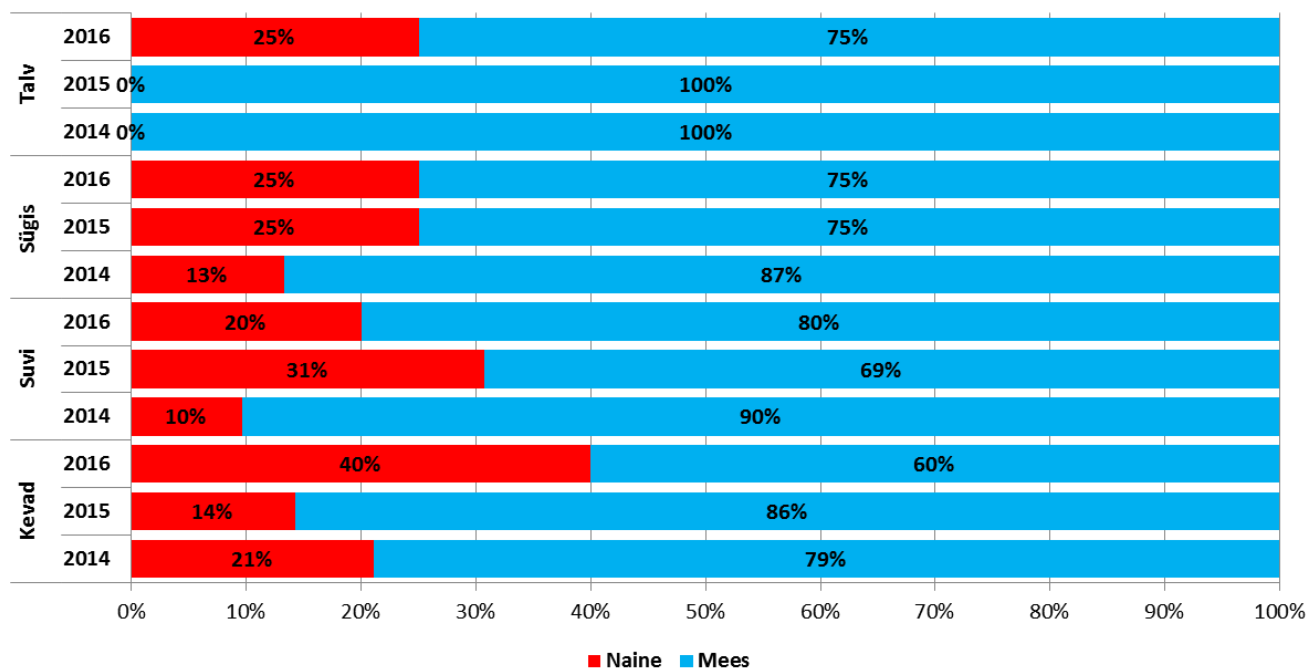
2016. aastal oli 46 uppunust 31 meessoost, mis moodustab 70% kõigist uppunutest (joonis 11). Suure enamuse hukkunutest moodustavad mehed samas on **naiste uppumiste osatähtsus tõusnud juba 2 aastat järjest** – 2014. aastal 13%, 2015. aastal 21% ja 2016. aastal moodustasid naised juba 30% kogu uppunutest.

2016. aastal ei uppunud ühtegi last.

Joonis 11. Uppunute sooline jaotus, arv ja osatähtsus, aastatel 2010-2016

Kaks aastat järjest (2015 ja 2014) ei olnud naisi talvekuudel uppunud, kui 2016. aastal uppus talvel 2 naist (2 naist hukkus ka sügisel ja suvel). **Väga suur osa naisi uppus kevadel -8 (57% kõigist naistest). Arvuliselt vähenes meessoost uppunute arv suvel, sügisel ja talvel võrreldes 2015 aastaga (joonis 12). Kevadel suurenes aga meessoost uppunute arv poole võrra – 12 (2015. aastal 6).**

Joonis 12. Uppunute sooline osatähtsus aastaegade lõikes, aastatel 2014-2016

2016. aastal oli enim uppunuid kahes vanusegrupis: 61-70-aastaste ja 71-80-aastaste hulgas, kelle hulgas uppus 9 inimest (joonis 13). **Üle 65-aastaseid ehk pensionäre oli uppunutest 18, mis moodustas 39%.**

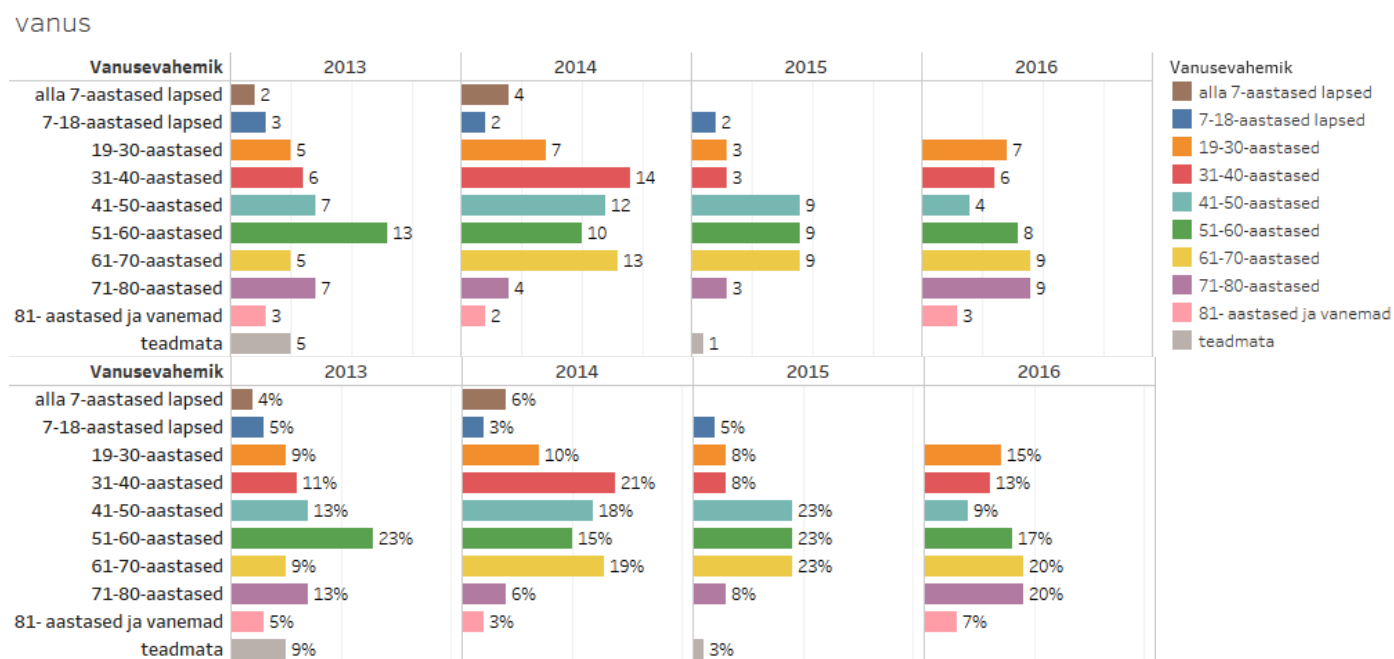
2016. aastal uppus enim inimesi vanuseklassis 51- 80-aastat kokku 26 inimest, mis moodustab 57% kõigist uppunutest.

Uppunute aritmeetiline keskmine vanus on tõusnud. Eelmine aasta (2015) oli kokku uppunute keskmine vanus 50-eluaastat (ilma lasteta 52-eluaastat), 2016. aasta on aga 56-eluaastat.

Meeste aritmeetiline keskmine vanus oli 50-eluaastat (2015. aastal 51-eluaastat). Neljas vanusegrupis uppus 6 meest: 19-30-aastat, 31-40-aastat, 51-60-aastat ja 61-70-aastat.

Naiste aritmeetiline keskmine vanus oli 69-eluaastat (2015.aastal 45 aastat, ilma lasteta -56-eluaastat). **Naistest üle 65-aastaseid uppunuid oli 10, mis moodustab 71% kõigist uppunud naistest.**

Uppunud naistel on aritmeetiline keskmine vanus 20 aasta võrra kõrgem kui meestel.

Joonis 13. Uppunute vanuseline jaotus, arv ja osatähtsus, 2013-2016

Pooled uppunud 23 (50%) kasutasid emakeelena teadaolevate eesti keelt, vene keel kõnelejaid uppus 16 (35%). Uppus ka soome kodanik Väinamerel. 2016. aasta uppunutest jäi teadmata 6 uppunu emakeel (joonis 14).

Vene keelt emakeelena kasutajate uppumiste arv on viimaste aastatega jäänud samaks, kuid nende osatähtsus uppunutest on väga suures muutuses,

mille põhjuseks on suured arvulised muutused eesti keelt emakeelena kasutajate uppumistes.

Emakeel (v..)	2013				2014			2015			2016			Number of Records
	Teadmata	Mees	Naine	Total	Mees	Naine	Total	Mees	Naine	Total	Mees	Naine	Total	
eesti		24 57%	7 54%	31 55%	40 68%	4 44%	44 65%	15 48%	3 38%	18 46%	17 53%	6 43%	23 50%	1
vene		10 24%	4 31%	14 25%	12 20%	5 56%	17 25%	12 39%	5 63%	17 44%	11 34%	5 36%	16 35%	
soome		3 7%		3 5%	5 8%		5 7%	2 6%		2 5%	1 3%		1 2%	
ukraina					1 2%		1 1%							
läti		1 2%		1 2%										
teadmata	1 100%	4 10%	2 15%	7 13%	1 2%		1 1%	2 6%		2 5%	3 9%	3 21%	6 13%	
Grand Total	1 100%	42 100%	13 100%	56 100%	59 100%	9 100%	68 100%	31 100%	8 100%	39 100%	32 100%	14 100%	46 100%	

Joonis 14. Uppunute emakeel sugude lõikes arv ja osatähtsus, aastatel 2013-2016

4 UPPUMISELE EELNENUD TEGEVUS

Kalastamisel uppus kokku 9 inimest (joonis 15). Kõige enam uppumisi leidis aset jääl kalastamisel – kokku 6. 2016. Aastal uppus üks kalastaja iga kuu alates novembrist-aprillini. Lisaks uppusid 2 kalastajat, kes kalastasid kaldalt juuni kuus ning üks inimene uppus paadist kalastades (aprillis). 78% kalastajatest uppus siseveekogudes ning üle poolte (56%) uppus järvel kalastades. 9 uppunud kalamehe 5 emakeel oli vene keel. Kalastajatest 5 olid pensionärid ning 3 alla 40-aastased. Alkoholi oli tarvitanud iga kolmas kalamees (33%), mis on alla 2016. aasta keskmise – 43%. Päästevesti kandis vaid üks (vanuselt kõige noorem uppunud kalastaja), teiste kalastajate kohta on informatsioon puudulik või ei kandud päästevarustust.

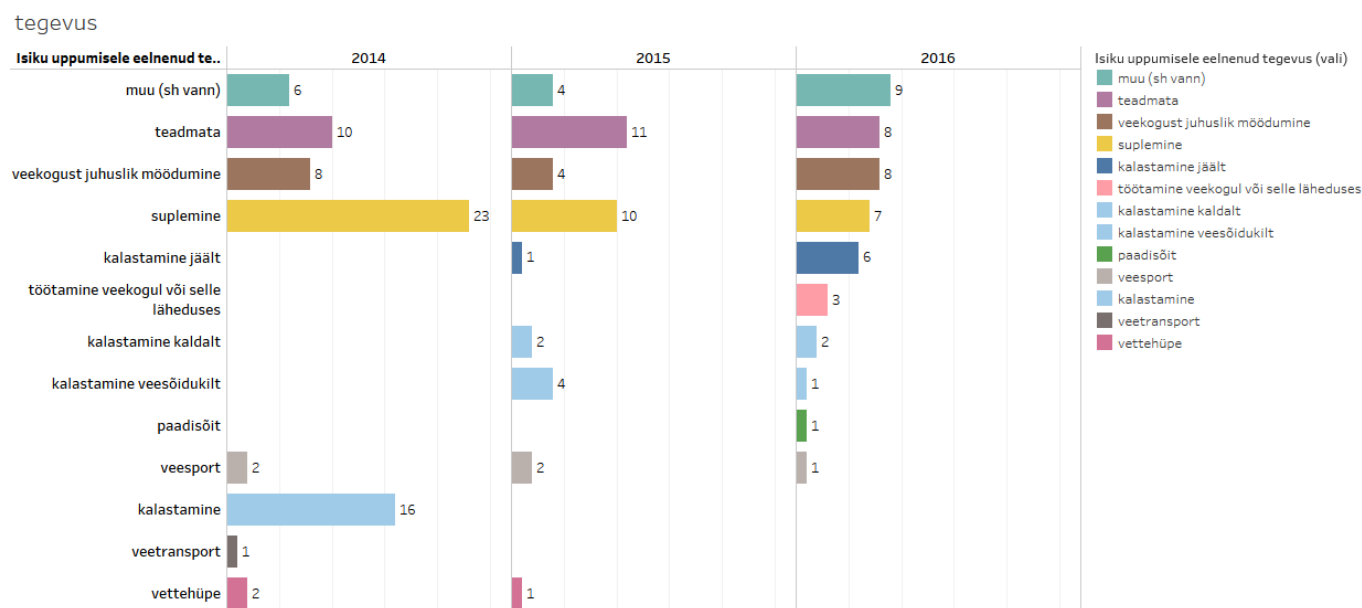
Veekogust juhuslikul möödumisel uppus 8 inimest, siia alla kuulub libeda silla ületus, libe ujuvkai, järsud ja sügavad kaldad. Enamiku kraavidesse uppumisi olid juhuslik möödumine veekogust. Poolte uppunute emakeel oli eest keel ja poolte vene keel. 8-st 5 inimest olid tarvitanud alkoholi, mis on üle riikliku keskmise.

Aastal 2016. tegelesid **suplemisega** 7 uppunut, nendes 5 uppus suvekuudel, 1 uppumine leidis aset mais ja teine septembris. 85% suplejatest uppus siseveekogudes ning 57% uppusid järvevees. Suplejatest 4 olid vene keelt kõnelejad, kellest 3 olid alkoholi joobes. Kokku oli alkoholi joobes 4 suplejat, mis on üle riikliku keskmise. Kõik 4 alkoholi joobes uppunut olid seltskonnaga

veekogu ääres ning tarvitasid alkoholi. Ujumisriietes, aluspesus või riieteta leiti 6 inimest.

Vannis uppus kokku 4 inimest, nendest 3 olid naisterahvad. Kõik vanniuppumised leidsid aset Ida või Lõuna päästepiirkonnas. Kõik vannis uppunud olid 55-aastased või vanemad, kellest pooled olid alkoholi tarvitanud.

Veekogu ligidal tööd tehes uppus 3 inimest, üks nendest võttis kastmismist, teine pesi juurvilju ning kolmas tegi välitoid. Nad kõik olid kained ja uppusid tiiki, 2 nendest olid pensionärid.

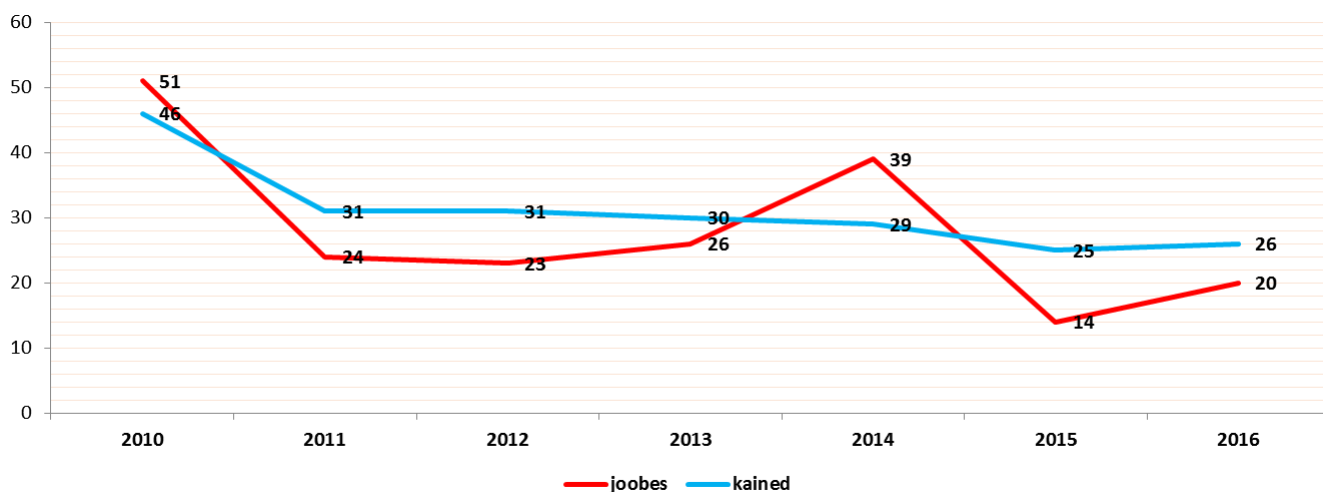
Joonis 15. Uppumisele eelnenud tegevus, aastatel 2014-2016

5 ALKOHOLIJOOVE

2016. aastal olid alkoholijoobes 20 ehk 43% (2015. aastal 36%). Meestest olid pooled (16 ehk 50%) uppunud alkoholijoobes, kuid ka 14 naisest olid 4 tarvitanud alkoholi (joonis 16).

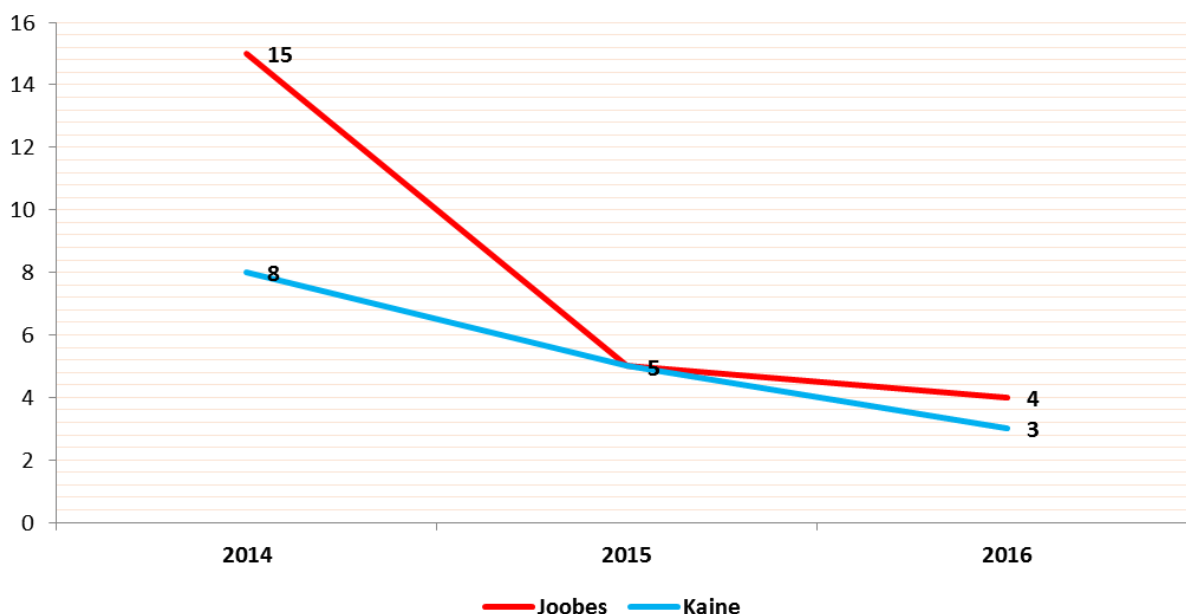
Suveperioodil oli 10 uppunust 7 ehk 70% alkoholijoobes ning külmaperioodil 36 uppunutest 13 (36%) ehk iga kolmas.

Siseveekogudes uppunutest (34) olid alkoholi tarvitanud 45% (16). Mere ja piiriveekogudes uppunutest (8) olid alkoholi joobes 25% (2).

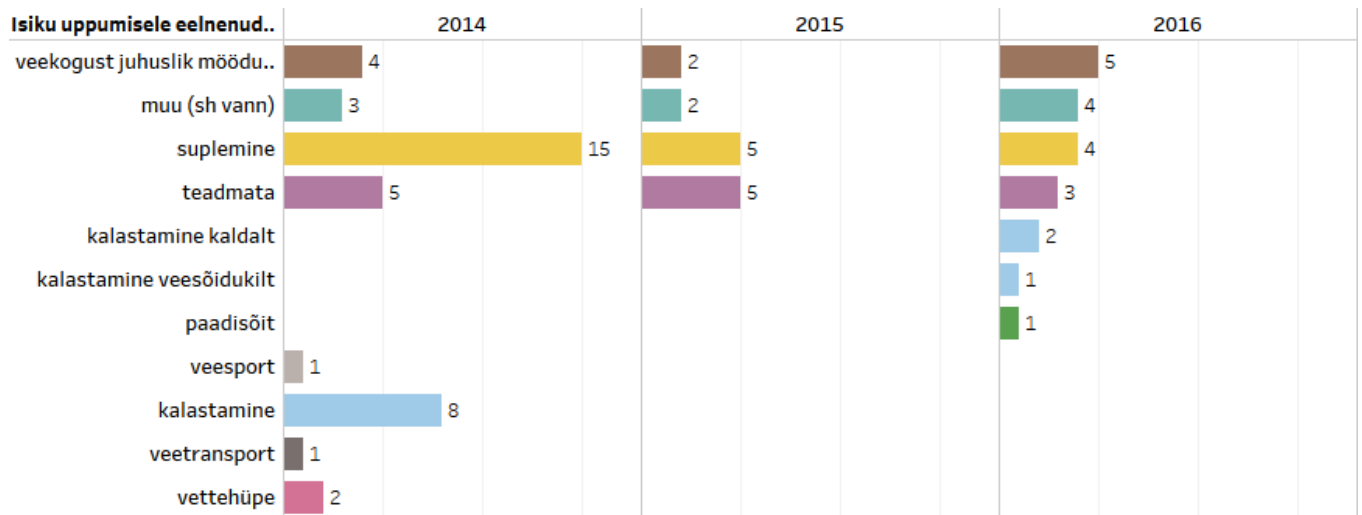
Joonis 16. Uppunute joobeseisund, aastatel 2010-2016

Nii joobes suplejate uppumiste arv kui ka kainete ujujate uppumiste arv on vähenemisel (joonis 17). 2014. aastal uppus 15 (65% kogu suvel uppunutest) suplejat, kes olid alkoholi joobes, 2015. aastal uppus 10 suplejat, kellest pooled alkoholi joobes. 2016. aastal uppus 7 suplejat, kellest 4 olid alkoholi tarvitanud.

Joonis 17. Suplejate joobeseisund aastatel 2014-2016

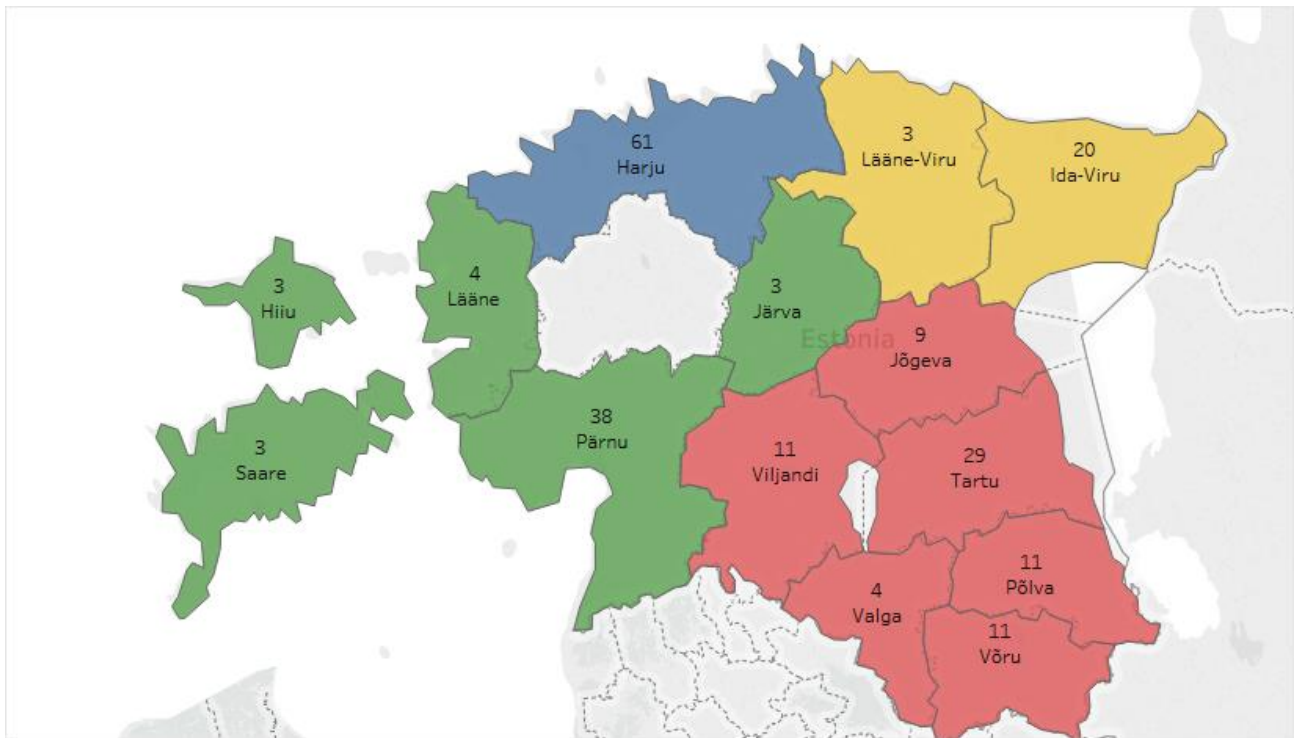
Nagu ka eelmisel (2015) aastal uppus kõige rohkem inimesi 51-60-aastaste vanusegrupis -6. 19-30-aastaste ja 31-40 aastaste 2016. aastal leiab aset enim alkoholi joobes uppumisi veekogust möödumisel - 5, suplemisel - 4 ning kalastamisel 3 uppumissurma (joonis 18). 2016. aastal olid alkoholi joobes uppunutest 55% eesti emakeelega ja 35% vene emakeelega.

Joonis 18. Alkoholi joores uppujate eelnev tegevus, aastatel 2014-2016

6 MUUD ASJAOLUD

- **Suplemiseks mitte-ettenähtud kohtades leiti üle poolte uppunutest 57%**, mis oli sama ka aastal 2014 (2015. aastal 47%). Ametlikus supluskoahas leidis aset 3 (7%) uppumissurma – Pirita rand, vanamõisa Järva Paala järv. Mitteametlikes ujumiskohtade leidis aset 7 (15%) uppumist, neis ühel olid veekogu lähiümbruses päästevahendid.
- Tuttavas veekogus/piirkonnas uppus 27 inimest (59%).
- Pealtnägijaid oli teadaolevalt 10 (22%) uppumisega lõppenud veeõnnetusel, kellest pooled üritasid uppunut aidata.
- 3/4 uppunutest ehk 35 (76%) uppunut leiti uppumise päeval (2015. aastal 50%).
- **Ühelt uppunuga sündmuselt suudeti päästa 4 inimest.** Tegemist Raku järve kaldale liiga ligidale sõitnud sõidukiga, mis vajus järve kaldalt järve põhja.
- **2016. aastal kutsuti päästjad 210 veekogul toimunud õnnetusele**, võrreldes 2015. aastaga on veeõnnetuste arv tõusnud 27%. Kõige rohkem väljakutseid oli Lõuna päästepiirkonnas 36% ehk 75 väljakutset veepäästesündmustele (joonis 19).

Joonis 19. Väljakutsed veeõnnetustele, 2016. aasta

- **Kokku päästeti 16-st veeõnnetusest 52 inimest**, mis on suurem kui eelmine (2015) aasta. Nendest 52-st 27 inimest päästeti jäält ning 6 jäisest veest.
- **2016.aastal uppus 4,6 inimest veeõnnetuse kohta** (2015.aastal 4,9 ja 2014. aastal 3,3).

TAGASISIDE

Arendusosakonna jaoks on oluline pakkuda juhtimisotsuste tegemiseks vajadustele vastavat ja usaldusväärset infot. Soovides pakkuda tulevikus paremat teenust, oleme tänulikud, kui leiate umbes 2 minutit aega, et anda meile tagasisidet: [tagasiside](#)